

BÁN ANDRÁS

Haris László panorámafotóiról

Művészet A fotográfia érzéki természetű. A mindennapi gyakorlatban azokat a képeket tekintjük fotóknak, amelyek közvetlen kapcsolatban állnak a tapasztalati világgal. Úgy viselkednek, mint egy ablak, amelyen át kitekintünk. Adódik ez a fényképezés technikai adottságaiból, de még inkább abból, hogy valamikor száz évvel ezelőtt erős munkamegosztás jött létre a hagyományos képfajták (festmények, rajzok) és az újak között. A modern, gépi alapú képiség szerezte meg az ábrázolás kiváltságát, a régi képeké maradt az absztrakció. Rembrandt módjára már nincs értelme festeni és Kandinszkij módjára nincs értelme fotózni – így rendeztük be a vizualitást.

Haris László (1943) eredeti képzettsége szerint gépészmérnök. Nem művészként szocializálódott (bár fiatalkori barátai

BÁN ANDRÁS PhD (1951, Budapest) nyugdíjas egyetemi oktató, műkritikus. A rendszerváltás után vizuális antropológiát oktatott és a városi kortárs művészeti múzeumot vezette Miskolcon. Kutatási területe: képhasználat, privát fotó. Legfontosabb könyve: A vizuális antropológia felé (Typotex, 2008).

*A kovács, 2010, 41 × 180,5 cm,
archív pigment nyomtat,
Orosz István tulajdona*

tai közül számosan rebellis művészek) és nem járta be az amatőr-fotográfia esztétizáló útját. Valahogy nem érdekelte. A fotóban is az foglalkoztatta, hogy ha van egy feladat, azt hogyan lehet megoldani. Így vált fogalmi fotográfussá – miközben a fenti definíció értelmében ilyen nem is létezik.

Korai munkáiban egy rendkívüli, különös – és sajnos gyakorlatilag ismeretlen – festő, Demeter István (1914–1977) katolikus pap képeinek mikrorészleteit fotózta, hogy megérthesse, milyen módon van jelen a részben az egész, az alkotásban az alkotó, materiálisban a transzcendens, töredékben az egyetemes. A hetvenes években azután konceptualista fotográfiákat készített – ezt sokan tették a képzőművészek közül – olyan fogalmakkal foglalkozva, mint azonosítás, jel, nyomhagyás, és így tovább. Kevés műve született: ha külső hívás, például kiállítás-lehetőség érkezett, a belső hangnak is tisztán és érthetően meg kellett szólalnia ahhoz, hogy létrejöjjön egy új munka.

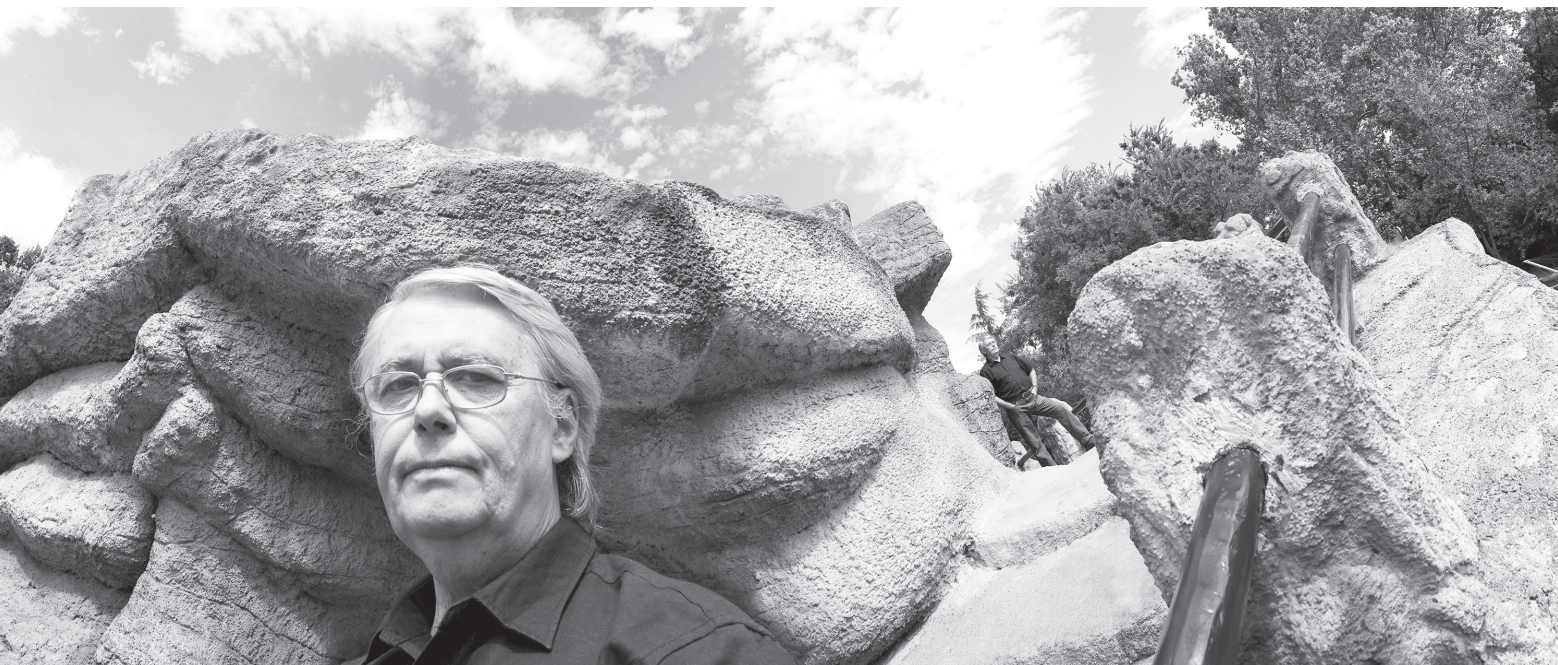
Az ezredforduló óta színes digitális panorámafotókat készít Haris László. A technika megint – látszólag – egyszerű. Kell

egy jó kamera, stabil állvány, és egy szoftver, amely összesimítja az elforduló fényképezőgép által sorban exponált felvételeket. De nem Haris-fotókat látnánk, ha ez a képeken ilyen egyszerű lenne. Apró trükkök, torzítások, a felvétel közben eltelt idő tudatosítása (például ugyanazon szereplő többszöri felbukkanása) hamar megfoszt bennünket az érzéki tapasztalás, a nézegetés örömeitől. Különösen így van erdélyi témájú képeken, amelyeken ez a kifordítottság, irreális térszerkesztés éppen csak a kívülállást nem engedi meg. A változás fogalma képződik le szigorúan a könyvben, újságban gyakorlatilag reprodukálhatatlan keskeny hosszú-képeken, a változásé, amely szigorúan átszabja a helyeket és szereplőket: „Kizökkent az idő – oh, kárhozat!”

*Állatkerti önarckép, 2010,
41 × 192 cm, archív pigment nyomtat,
a szerző tulajdona*

*Homoródmási önarckép, 2012,
50 × 229,5 cm, archív pigment nyomtatás,
a Pajta Galéria (Salföld) tulajdona*

*Homoródmási önarckép Dénes Ibolyával,
2012, 50 × 219 cm, archív pigment nyomtat,
a szerző tulajdona*

*Önarckép a Fotófaluban / Telek Balázs emlékére,
2013, 50 × 223 cm, archív pigment nyomtat,
a szerző tulajdona*

*A torockószentgyörgyi vár, 80 × 154 cm,
archív pigment nyomat,
a Magyar Kereskedelmi Bank tulajdona*

*A százéves Teleki tér 3., 2013, 50 × 225 cm,
archív pigment nyomat,
a szerző tulajdona*

